

Juhtkiri

See on Kuldkinga teataja esimene number. Lõime Kuldkinga teataja selleks, et tutvustada lugejatele loodusmaja toimetusi, Tartu linna loodus-uudiseid ning muud huvitavat.

Loodame, et ajaleht hakkab ilmutama regulaarselt. Selleks aga vajame lu-

gejate aktiivset kaastööd. Kirjutage meile, mida sooviksite loodusmaja lehest lugeda. Ootame õpilaste ja õpetajate kaastööd – jutukesi ja luuletusi loodusest, artikleid ringi tegevusest, häid nõuandeid ja soovitusi (näiteks looduses ja aias toimetamiseks, ra-

vimtaimedest...) jpm. Kas ajaleht vajaks uut pealkirja? Ootame lugejate ettepanekuid!

Loodusmaja ringid

Loodushoid – Aiki Undrits, **Zooloogia** – Tiina Lilleleht ja Kristel Toom, **Giidid** – Helle Kont, **Geoloogia ja keskkond** – Sirje Janikson, **Loodus ja kunst** – Helgi Kiik, **Iluaiandus** – Tiiu Hansen, **Lillekasvatus ja lilleseade** – Kai Pungar, **Toataimekasvatus** – Ene Pilvet, **Zoologiamuuseumi ring** – Aivo Tamm, **Noored loodusesõbrad** – Ene Pilvet, Tiina Lilleleht, Kai Pungar, Tiiu Hansen

Lapsed zooloogiaringis

Roheline sümfoonia

Kröp-kröps kröp-kröps paus klirr paus plöks paus kröp-kröps kröps paus plärts...

See on muusika, mille saatel ärkan igal hommikul ja uinun igal õhtul. Ei, ma pole mingi räpi-sõber. See muusika kajab päevast-päeva meie kivilinna müüride vahel ning ega seda kinni keerata saagi... Ja muusikud... Muusikud on need, kelle poole majaelanikud silmigi ei taha tõsta. Prükkarid on taas tööl.

Kõik räägivad, et nad on Asotsiaallid ja joodikud ka. Aga tegelikult askel-

davad prügikastide ümber kõige rohelisemad inimesed.

Nad korjavad meie asemel kokku kõik klirinat tekitavad pudelid ja viivad need taarapunkti. Prügikastidest leitud kröpsuva plastmassi ja plöksuva metalli tassivad nad kuhugi... kus seda vist kokku ostetakse, et sellest taas midagi teha. Kui nad prügikastidest midagi söödavat leiavad, siis söövad nad seda ise ja annavad oma koertelegi. Ja parajaid riideid leides võtavad nad need kindlasti kaasa.

Järgneb leheküljel 3 ...

Selles väljaandes:

Juhtkiri	1
Hoiu linn puhtana	3
Roheline sümfoonia	1;3
Õpilaste arvamus	2
Uudiseid	2
Üritusel aastal 2002	4
Intervjuu Ene Ördiga	4

Kas sa tead, et:

- Iga päev kaob Maalt 50 - 100 liiki;
- Arvutuste kohaselt võrdub ühe ameeriklase energiatarbimine 2 eurooplase, 3 jaapanlase, 6 mehhiklase, 13 hiinlase, 35 indiaalse, 135 bangladeshlase või 499 etiooplase omaga;
- Ligikaudu 71% Maa pinnast on kaetud veega, kuid vähem kui 1% sellest on kõlblik joogi-veeks, toiduvalmistamiseks, pesemiseks või põllukultuuride kasvatamiseks.

Intervjuud erinevate ringide õpilastega

Küsimused mis meid huvitasid:	Mis tõmbab Teid Loodusmajja?	Mida huvitavat tehakse Teie ringis?	Mis Teile ringis meeldib (mõni huvitav üritus)?	Missuguseid praktilisi kogemusi olete omandanud oma ringis?	Kas Te kavatsete tulevikus tegelda oma ringiga seonduval erialal?
Loodusmaja ring & õpilased					
Loodushoiu õpilased Carmen (9), Liisa (9), Liis(16)	Siin on põnev ja saab loodust õppida.	Õpime palju huvitavaid asju loomadest, meisterdame, viibime vabas õhus ja õpime loodust tundma.	Siin toimub palju ekskursioone, mängu ja meisterdamist. Eriti meelde jääb oli "Sügis konverents".	Oskame määrata jälje järgi loomi, tunneme puid ja põõsaid ja palju muud olulist	Praegu ei oska küll veel öelda.
Noored looduse-sõbrad Kai(9), Kristel (9), Riinu (8)	Siin on head õpetajad ning me tegeleme igasuguste huvitavate asjadega. Alati saab midagi teada.	Meisterdatakse, joonistatakse, puhasatakse loomade puure, kastetakse lilli ja hoolitsetakse loomade eest.	Meelde on jäänud külaskäik hobuste juurde (Pärna ratsatalus) ning "Meepäev" põllumajandus-muuseumis.	Oleme õppinud loomade ja taimede eest hoolitsemist.	Ei oska öelda.
Toataimekasvatuse Käty (9), Helen (9)	Siin saab meisterdada mitmesuguseid asju looduslikest materjalidest ning õppida kuidas hoolitseda taimede eest.	Siin toimub palju viktoriine ning põnev on meisterdada käbidest, pilliroost, savist jt. ehteid, kaunistusi, loomi.	Meelde on jäänud külaskäik hobuste juurde ning "Meepäev". Meeldis veel talve tervitamisepidu, õppisime seal linde.	Oleme õppinud toataimi istutama ja paljudama, jälginud nimelise kalla kasvamist.	Kodus on alati toataimi, mille eest hoolitseda. Helen soovib tulevikus suurt akent ilusate toalilledega.
Lilleseade Maari (12), Leila (11), Piret (15)	Siin saab valmistada huvitavaid asju, mida saab kinkida igale eale.	Ringis on palju käelist tegevust ja tehakse lilleseadeid.	Meenub vaid "Talve vastuvõtt"	Oleme teinud spiraalkimpe, klaasimaali ja igasugust muud kunsti.	Ükski tüdrukutest ei ole veel päris kindel, kas tulevik viib nad lilleseade juurde
Geoloogia ja keskkond Airon(14), Kristjan (18), Mikk (13), Kristjan (13)	Siin on huvitavad projektid, võistlused ja üritused. Suviti geoloogia-laagrid ja reisid igalpool Eestis.	Siin saab õppida kivisid tundma ning arvutiga töötada.	Käisime Piusa koobastes ning Tallinna lähisel rannikul. Kristjan(18) on osalenud noorte keskkonnakonverentsil New Yorgis.	Oleme omandanud peamised teadmised kivimitest (kuidas neid määrata), keskkonnast ja selle kaitsest.	Ainukesena oskas sellele vastata Kristjan, kes arvas, et astub ülikooli oma ringiga seonduvasse teaduskonda.

Uudis: Haanja reovett hakkavad puhastama hundinuiad

Võrumaa Haanja vald rajab oma külakeskuse tarbeks ligi poolteist miljonit krooni maksva reoveepuhasti, kus saastatud vee puhastamise eest hakkavad hoolitsema selle kogumiskohal kasvavad

hundinuiad.

Loodusliku reoveepuhasti toimimine on lihtne. Gotmansi sõnul juhitakse vesi läbi pinnasesõela, mis algab jämeda killustikuga ning lõpeb põhjas liivaga. Kõige peale istutatakse hundinuiad,

mis hoolitsevad, et puhasti oleks varustatud hapnikuga, ning vesi saab aja möödudes taas puhtaks.

Allikas: Oikos.ee

“Hoiu linn puhtana!”

Mullu kevadel tellis Tartu linnavalitsus ühe uuringu, mille tulemused olid jahmatavad. Küsitlus uuris seda, kas linnarahvas oleks valmis prügi enne selle äraviskamist sorteerima, nii et prügimäele ei satuks seda, mis loodusele ohtlik või mida taaskasutada saab. Prügi sorteerimise vajalikkusega nõustus tervelt 94 protsenti vastanuist ning 83 protsenti lubas, et on edaspidi valmis prügi sorteerimisega tegelema. Tegelikuses, avaneb hoopis teistsugune pilt. Küsitletud tartlastest vaid neljandik väitis end ka tegelikkuses prahti sorteerivat. See näitab, et inimesed oleksid justkui valmis prahti sorteerima, kui neil selleks mugavad tingimused loodaks ning kui see ka majanduslikult kasulik oleks.

Ida- ja Kesk-Euroopa 117 tervisliku keskkonnaga linna võistluses sai Tartu seitsmenda koha. Tartlane peaks olema selle üle uhke, et Tartu on üks puhtamaid linnu Ida- ja Kesk-Euroopas. Seepärast on oluline, et iga tartlane aitaks ka kaasa

sellele, et Tartu jääks puhtaks ning muutuks veelgi puhtamaks. Puhta keskkonna saavad luua vaid linnaelanikud ise. Et me kõik võiksime elada puhtas ja kaunis Tartus, peavad linnakodanikud teadma, mida ja kuidas peaks tegema ning mida üleüldse on võimalik teha.

“Hoiu linna puhtana” (HLP) tahab igale linnaelanikule öelda, et kui *tema* viskab paberi prügiurni, kui *tema* sorteerib oma jäätmed ja kui *tema* viib prügi selleks ettenähtud kohta, ongi linn puhtam.

“Hoiu linn puhtana” (HLP) eesmärgiks ongi parendada keskkonnainfo kättesaadavust, genereerida uut *mõtteviisi* ja luua juurde võimalusi, kuidas inimesed saaksid keskkonnasõbralikult käituda. Keskkond meie ümber puudutab meid kõiki ühtmoodi ning samamoodi mõjutab meist igaüks keskkonda. Me kõik tarvitame vett, hingame õhku, me saame loodusest oma toidu ja suure osa kasutatavatest materjalidest. Kui me ei

mõttele praegu, sellele kuidas oma elukeskkonda puhtana hoida, siis ei pruugigi meil peagi enam kusagil elada olla.

“Hoiu linn puhtana” raames toimusid ka õpilaste joonistuskonkurss ning ideede võistlus.

1.-3. kl. joonistuskonkurssi “Meie kodulinna loodus” 2001. a. parimad: Robert Lindmets, Jaan S'kerin, R. Tõnnov-Lakeman, Ruuben Saal, Vilja Nigu, Birgit Konsin

4. – 6. kl. parimad: Marta Müürisepp, Mari Sepp, Toomas Vabamäe, Rando Käsper, Sandra Toim

Õpilaste esseekonkurssi parimad: Maarja Ader, Maarja-Liisa Peedimaa, Taavi Tiits, Tuuli Sillamets, Eve Karumaa

Õpilaste projektikonkurssi parimad: “Taara” (Tartu Hiie Kool), “Lehti”(Tartu Herbert Masingu Kooli ÖOV), “Loodus PT”(Pirjo Elbrecht, Timo Uustal).

Roheline sümfoonia

Meie pere prügimusika on sümfooniast hoopis lihtsam. Sops ja plärts. Ikka sops - must kotike üle prügikastiserva - ja plärts - kaas kinni. Jah, ka kõige parema tahtmise juures ei muutu see muusika pikki aastaid. Ei-ei, eks me ikka püüa - isa viib osa pudeleid taarapunkti, vanad ajalehed saavad vanaemale tulesoetuseks... aga katkiläänud pudelid rändavad ikka prügikotti ja plastiga on sama lugu...

Aga seni kui õpime, võiks roheliste

muusikute elu paremaks muuta. Tartu linn võiks kõigile prükkaritele kinkida ühe paksu ja vettpidava rohelist värvi jope. Sellise, millega neil oleks talviti soe prügi sorteerida. Ja jope küljes peaksid kindlasti olema ka helkurid, et autojuhid neid pimedas näeksid. Ja veel võiks neile kinkida korralikud kärud, millega nad saaksid oma kraami vedada. Ka kärü küljes võiksid olla helkurid. Sest soojade ilmadega nad jopet ju ei kannu.

Ma ei oska öelda, kas prü-

gimusikud sellest ise hooliks. Rohkem saaksime nii näidata, et meie hoolime inimestest ja linna puhtusest.

Maarja Ader

HLP esseekonkurssi
võidutöö

TARTU NOORTE LOODUSMAJA

Riia 185a, 51014 Tartu
Lille 10, 51010 Tartu

Telefon: (07)361 693; (07)361 695
Fax: (07)361 694

Email: maja@loodusmaja.park.ee
www.tartuloodusmaja.edu.ee

Väljaandja Ajakirjagrupp
(Timo Uustal & Pirjo Elbrecht)

Ajakirjagrupp internetis -
<http://www.hot.ee/tnla>

Tartu Noorte Loodusmaja 2002. a. kevadpoolaasta üritused

- 4. - 9. veebruar** - matkanädal
15. veebruar - Sõbrapäeva lilleseade konkurss
26. veebruar - "Tähekese" viktoriin
7. märts - Ajakirjade "Eesti Loodus" ja "Loodus" viktoriin
20. märts - Tere kevad! – ekskursioonipäev varakevadises looduses
21. - 22. märts - Lemmikloom (4H seminar)
27. märts - Ökoloogiaviktoriin Tartu linna koolidele (7.-9. kl. õpilased)
11. aprill - Loodusmaja kevadkonverents
15. aprill - Õppekursioon Lahemaale
22. aprill - Üle-Eestiline õpilaskonverents "Meie elukeskkond 2002"
8. mai - Looduskaitse viktoriin Tartu linna ja maakonna gümnaasiumi-
õpilastele
22. mai - Tartu koolide loodusesõprade kokkutulek looduse õpperajal
- maikuu lõpus** - Lillede pidu loodusmaja algklasside õpilastele

Intervjuu TNL direktori Ene Ördiga

Kuidas olete rahul Tartu Noorte Loodusmaja käekäiguga?

Seni on läinud hästi, arvestades seda, et meie asutus on eksisteerinud alates 1953. aastast. Kuid alati võiks minna paremini, selleks aga oleks vaja lisainvesteeringuid.

Mis Te arvate, mis lapsi siia tõmbab?

Siin on huvitav, siin saab teha väga palju erinevaid asju. Ja kindlasti seltskond.

Aga miks Te arvate, et lapsed peaksid siin käima?

See on üks parimaid võimalusi veeta vaba aega kasulikult ja turvaliselt. Loodetavasti suhtuvad meie majas käinud lapsed loodusesse hoolivalt ja sõbrali-

kult. Samuti meeldib lastele arvatute taga nokitseda.

Missuguses Tartu Noorte Loodusmaja ringis käisite/käiksite Teie?

Kunagi väiksenä käisin botaanika ringis ning ilmselt valiksin taimede uurimise ka praegu. Olen lõpetanud Tartu Ülikooli Bioloogia-Geograafia teaduskonna botaanikuna.

Mida vajaks Tartu Noorte Loodusmaja?

Kindlasti oleks vaja 10-15 miljoni krooni suurust investeeringut, et ehitada uus maja, luua ringidele paremad tingimused, uuendada tehnikat ning korraldada koolitusi.

On olnud kuuldusi, et Tartu Noorte Loodusmaja on oota-

mas ees suured muutused, palun selgitage?

Jah, kevadel toimub reorganiseerumine erahuvialakooliks, kus jätkub Tartu Noorte Loodusmaja senine traditsiooniline tegevus ning plaanis on kindlasti ka uuendusi. Linnavalitsuse poolt on antud lubadus keskonnalaast huviharidust toetada ja finantseerida.

Loodusmaja korradab palju üritusi, mis meeldib Teile kõige enam?

Kevadine loodusesõprade kokkutulek.

Kuidas olete rahul oma ringi õpetajatega?

Olen kõigiga rahul.